

Aanvulling op werkmethode: werken aan lijnen	 no: CVG-2009-04-14
Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties	Publicatie: 9 juli 2009
	Versie: 3 februari 2017
	Status: definitief

Onderwerp: Toegangs- en positioneringstechnieken met lijnen (Werken aan lijnen, Rope access)

Inleiding

Met betrekking tot gevelonderhoud door middel van aangelijnd werken, is voor veel belanghebbenden niet geheel duidelijk aan welke regelgeving dient te worden voldaan. Ter ondersteuning heeft de CVG gemeend hierover een richtlijn op te stellen.

Het betreft hier dan toegangs- en positioneringstechnieken met lijnen. In jargon wordt deze techniek werken aan lijnen, maar ook wel “roping” of “rope access” genoemd. Deze methodiek houdt in dat personen hangend op hoogte en /of voor moeilijk bereikbare plaatsen werkzaamheden uitvoeren, bijvoorbeeld reparatie aan de gevel, (gevel)onderhoud en montage/vervanging.

Het werken aan lijnen wordt geassocieerd met hangen aan touwen voor de gevel. Het betreft hier dan de werkmethode waar met twee lijnen wordt gewerkt en personen die middels een persoonlijk beschermingsmiddel (PBM) als veiligheids gordel en een (val)lijn zijn gekoppeld aan een borgsysteem.

In dit document geven we het wettelijk kader voor het toepassen van deze methodiek en maatregelen die getroffen moeten worden om dan veilig met deze methode te kunnen werken

Europese regelgeving

Voor werkzaamheden op hoogte is de Europese Richtlijn 2001/45/EG (juni 2001) van toepassing. Deze Europese Richtlijn is sinds juni 2004 in de Nederlandse regelgeving geïmplementeerd (Arbeidsomstandighedenbesluit / Staatsblad 279, 29 juni 2004). Deze richtlijn is een uitbreiding (wijziging/verbijzondering) van de 89/655/EEG Richtlijn arbeidsmiddelen.

Vanuit deze Europese Richtlijn wordt gesteld dat het meest geschikte arbeidsmiddel moet worden toegepast, om zo veilige arbeidsomstandigheden te waarborgen en te handhaven.

Om hieraan te voldoen moet er een risico-inventarisatie (RI&E) worden gemaakt van de beschikbare arbeidsmiddelen. Voor de keuze van het arbeidsmiddel moet de arbeidshygiënische strategie worden toegepast. Dit houdt in dat collectieve veiligheidsmaatregelen de voorkeur moeten hebben boven de persoonlijke veiligheidsmaatregelen. Van de beschikbare arbeidsmiddelen moet dus het middel met het hoogste veiligheids- en ergonomisch niveau de voorkeur hebben. De keuze van het arbeidsmiddel moet worden onderbouwd, met hierin opgenomen waarom redelijkerwijs betere arbeidsmiddelen op het gebied van zowel veiligheid als ergonomie niet worden toegepast.

Nederlandse wetgeving

Zoals in Europese regelgeving aangeven is de Europese richtlijn 2001/45/EG opgenomen in de Nederlandse wetgeving en wel in het Arbeidsomstandighedenbesluit in Hoofdstuk 7, artikel 7.23 “Voorschriften betreffende het gebruik van ter beschikking gestelde arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte”.

Hierin wordt gesteld over werken met lijnen:

© Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties.

Aanvulling op werkmethode: werken aan lijnen	 no: CVG-2009-04-14
Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties	Publicatie: 9 juli 2009
	Versie: 3 februari 2017
	Status: definitief

Artikel 7.23c. Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van toegangs- en positioneringstechnieken met lijnen

1. Bij het gebruik van toegangs- en positioneringstechnieken met lijnen als bedoeld in [artikel 7.23, derde lid](#), wordt aan de volgende voorwaarden voldaan ([artikel 7.23 derde lid](#): Toegangs- en positioneringstechnieken met lijnen worden alleen gebruikt onder omstandigheden waarin uit de risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E), bedoeld in [artikel 5 van de wet](#), blijkt dat het werk veilig kan worden uitgevoerd en waarin het gebruik van andere, veiliger arbeidsmiddelen redelijkerwijs niet mogelijk is):

a. het systeem omvat ten minste twee afzonderlijk verankerde lijnen, te weten:

- 1°. een werklijn die dient om op of uit de arbeidsplaats te komen, en
- 2°. een veiligheidslijn die als reservelijn fungeert;

b. de werknemers beschikken over en maken gebruik van een geschikt harnas dat voldoet aan de bepalingen, vastgesteld bij of krachtens [afdeling 1 van hoofdstuk 8](#), waardoor zij verbonden zijn met de veiligheidslijn;

c. de werklijn is voorzien van:

- 1°. een veilig stijg- en afdaalmechanisme, en
- 2°. een zelfblokkerend mechanisme waardoor de gebruiker, wanneer hij de controle over zijn bewegingen verliest, niet kan vallen;

d. de veiligheidslijn is uitgerust met een beweegbaar valbeveiligingsmechanisme dat de werknemer in zijn bewegingen volgt;

e. de gereedschappen en andere hulpstukken die de werknemer gebruikt, zijn verbonden met het harnas of het zitje van de werknemer, bedoeld in [artikel 7.23, vierde lid](#), of op een andere, passende wijze bevestigd; ([artikel 7.23 vierde lid](#): in het geval, bedoeld in het derde lid, wordt, rekening houdend met de risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E), bedoeld in [artikel 5 van de wet](#), en met de duur van de werkzaamheden en met de ergonomische vereisten, voorzien in een zitje met geschikte toebehoren)

f. het werk wordt naar behoren gepland en er wordt toezicht gehouden opdat zo nodig de werknemer onmiddellijk hulp kan worden geboden;

g. de betrokken werknemers ontvangen een adequate en specifieke opleiding voor de beoogde werkzaamheden, in het bijzonder betreffende de reddingsprocedures.

2. In uitzonderlijke omstandigheden waarin het gebruik van twee lijnen, gezien de risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E), bedoeld in [artikel 5 van de wet](#), het werk gevaarlijker zou maken, kan het gebruik van één enkele lijn worden toegestaan mits passende maatregelen zijn genomen om de veiligheid te waarborgen.

© Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties.

Aanvulling op werkmethode: werken aan lijnen	 no: CVG-2009-04-14
	Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties Publicatie: 9 juli 2009 Versie: 3 februari 2017 Status: definitief

Het werken aan lijnen is een persoonlijke veiligheidsmaatregel en is de laatste mogelijkheid in de arbeidshygiënische strategie. Dit houdt in dat deze werkmethode **enkel** mag worden gebruikt als andere arbeidsmiddelen redelijkerwijs niet mogelijk zijn (moet onderbouwd blijken uit eerder genoemde RI&E).

Praktisch houdt dit in dat werken aan lijnen alleen in een uitzonderingssituatie en gedurende een korte periode met de nodige veiligheidsvoorschriften toegestaan kan worden.

Dit geldt voor elke situatie voor niet periodiek (minder dan 1x per jaar) onderhoud en zal in de praktijk bij nieuwbouwsituaties feitelijk niet voor mogen komen.

Met de herziening van de Arbeidsomstandighedenwet per 1-1-2007 zijn er belangrijke wijzigingen opgetreden in de nationale regelgeving. De belangrijkste wijziging betreft de verantwoording voor het maken van bindende afspraken binnen een branche wat betreft arbeidsomstandigheden.

Voor gevelreiniging en glasbewassing zijn de afspraken vastgelegd in Veilig Werken op Hoogte, Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) voor de Schoonmaak- en Glazenwassersbranche” Module Glas- en Gevelreiniging, mei 2007, behorende bij de Arbocatalogus van de schoonmaakbranche.

In deze Arbocatalogus is het werken aan lijnen niet opgenomen maar wordt alleen de safesit-methode beschreven, welke niet geheel voldoet aan het gestelde in artikel 7.23c.

Maatregelen bij toepassing van het “werken aan lijnen”

Wanneer er geen andere werkmethoden mogelijk zijn en er wordt gekozen voor het werken aan lijnen, dient rekening te worden gehouden met het volgende:

- Systeem bestaat uit 2 onafhankelijke verankerde lijnen (1 daal/stijglijn en 1 veiligheidslijn);
- Een bevestigingspunt welke voldoet aan de EN 795 Verankeringsvoorzieningen (of gelijkwaardig);
- Op/afstappunt dient veilig te bereiken zijn;
- Daal/stijglijn voorzien van een daal/stijgmechanisme en een zelfblokkerend vangmechanisme;
- Gebruiker voorzien van full body harnas (eventueel met zitje, bv safesit-harnasgordel);
- Gereedschap geborgd aan harnas;
- Werkzaamheden juist zijn gepland;
- Omgeving is afgezet;
- Tijdens werkzaamheden adequaat toezicht wordt gehouden (tbv calamiteit);
- Reddingsprocedure is opgesteld en stand-by tijdens de werkzaamheden;
- Werknemers adequaat zijn opgeleid (bv IRATA-methodiek);

Reddingsprocedure:

Een werknemer die om wat voor reden niet in staat is om zichzelf uit de hangende situatie te bevrijden, verkeert in een levensbedreigende positie. Doordat belangrijke lichaamsfuncties gevaar lopen, zoals bijvoorbeeld wanneer het hoofd achteroverhangt en de tong de luchtweg kan afsluiten, is snel ingrijpen door opgeleid personeel noodzakelijk. Ook het inschakelen van hulpdiensten is noodzakelijk, maar deze zullen pas na 5 tot 20 minuten aanwezig zijn.

Voor het snel en adequaat ingrijpen bij een calamiteit is het noodzakelijk om een deskundige in de

© Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties.

<p style="text-align: center;">Aanvulling op werkmethode: werken aan lijnen</p>	 no: CVG-2009-04-14
	Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties Publicatie: 9 juli 2009 Versie: 3 februari 2017 Status: definitief

nabijheid te hebben die opgeleid is hiervoor. Hieruit blijkt de noodzaak van het werken met minimaal 2 personen die zicht op elkaar hebben en houden.

Naar de risico's van het hangen in gordels zijn diverse onderzoeken gedaan. De veel voorkomende problemen, die optreden bij personen die langdurig in een gordel hebben gehangen of zijn opgevangen in een gordel na een val, zijn "Othostatische shock (Hangtrauma)" of "Syncope".

De aanbevelingen om de bovenstaande risico's en gevolgen in te perken zijn:

- snelle toegang tot hulpdiensten middels telefoon, portofoon en collega's;
- het continu monitoren van een slachtoffer;
- methodes en uitrustingen voor (actieve) zelfredding, of voor (passieve) redding door collega's/hulpdiensten;
- veiligstellen van ABC (ademhaling controle, beademen, circulatie (reanimeren));
- omgang met nek- en wervelletsel en shock behandeling.

Opleiding werknemers:

Voor elke werknemer moet een opleidingsdossier worden aangelegd met informatie betreffende de gevolgde opleidingen en werkervaringen.

In het dossier kunnen/moeten de onderstaande gegevens zijn opgenomen:

- overzicht van gevolgde trainingen behorende bij het werken met de arbeidsmiddelen;
- kwalificaties waaruit zijn/haar vakkennis blijkt (ervaringsregistratie);
- kennis van reddingsprocedures behorende bij werkveld gerelateerd potentiële risico's;
- in staat zijn om gebreken of nalatigheden voor de gezondheid en of de veiligheid (Arbeidsomstandigheden) te kunnen beoordelen.

© Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Commissie Veiligheid Gevelonderhoudsinstallaties.